

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUDELLE

ASIA:

Valitus Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan 11.10.2016 tekemästä lupapäätöksestä (136§) maa-ainesten ottamiseksi koskien Kreate Oy:n (ent. Fin-Seula Oy) hanketta kiinteistöllä Rn:o 543-412-2-322.

VALITTAJA:

Nurmijärven Luonto ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n paikallisyhdistys

PROSESSIOSOITE:

Nurmijärven Luonto ry/puheenjohtaja Selen Raiskila
Sähköposti: sraiskila@live.com
Puhelin: 050 372 7078

VAATIMUS:

Pyydämme, että Helsingin hallinto-oikeus kumoaa Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan tekemän päätöksen koskien Kreate Oy:n lupaa maa-ainesten ottamiseksi kiinteistöllä Rn:o 543-412-2-322 puutteellisten suojaetäisyyksien sekä lainvastaisuuden vuoksi.

PERUSTELUT

I Yleistä

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta on päätöksellään 11.10.2016 (136§) myöntänyt Kreate Oy:lle luvan maa-ainesten ottamiseen Nurmijärven alueella sijaitsevalta kiinteistöltä (Rn:o 543-412-2-322) ottamissuunnitelman mukaisesti ja päätöksestä ilmenevin lupamääräyksin (Liite 1). Suunnittelualueen pinta-ala on 14,8 ha ja ottamisalueen pinta-ala 8,7 ha. Kaikki ottotoimintaan liittyvät oheistoiminnat, kuten kiviaineksen jalostus ja varastointi, pintamaiden varastointi ym. toiminnot tapahtuvat ottamisalueella. Varsinaisen louhittavan alueen pinta-ala on 4,5 ha. Kalliota louhitaan kokonaisuudessaan noin 702 000 tn ja vuosituotanto murskatulle kiviainekselle on noin 70 000-200 000 tn vuodessa. Läjitetty maa-ainesmäärä on vuodessa 49 000 tn ja kokonaistyyttötilavuus 539 000 m³ltr. Alue on nykyisellään metsätalouskäytössä (kaavamerkintä M2) eikä alueella ole tehty aiempaa ottotoimintaa. Suunnittelualue on kiinteässä yhteydessä Vantaanjoen osayleiskaava-alueeseen, jolla sijaitsee useita lomakiinteistöjä.

Maa-ainesten ottoluvan tulee näkemyksemme mukaan perustua lainsäädännön vaatimuksiin. Lupaa ei voida myöntää sellaiseen toimintaan, joka ei täytä lain vaatimuksia. Ympäristölainsäädännön perimmäisenä tarkoituksena on suojella ympäristöä, ihmisten terveyttä sekä eläimiä että kasveja toiminnan mahdollisilta haitallisilta vaikutuksilta. Ympäristöministeriö on julkaisut oppaan "Maa-ainesten kestävä käyttö", jonka tarkoituksena on toimia yleisenä ohjeena maa-ainesasioissa. Ympäristöministeriön opas ei ole oikeudellisesti sitova, mutta se sisältää tutkimukseen perustuvia tietoja, joiden avulla voidaan arvioida yksittäisen maa-aineslupahankkeen sallittavuutta maa-aineslain 3 §:n kannalta.

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan myöntämässä lupapäätöksessä maa-ainesten ottamiseksi ei ole otettu riittävästi huomioon maa-aineslain (ml. asetusten) vaatimuksia eikä tavoitteita. Lupa on puutteellinen, sisältää ristiriitaisuuksia eikä sisällä tarpeellisia ja selkeitä lupamääräyksiä mm. hulevesien käsittelystä ja johtamisesta Vantaanjokeen. Luvan mukainen toiminta johtaa ympäristön tilan huonontumiseen.

II YVA-menettelyn tarve

Asiasta on tehty asukkaiden toimesta YVA-menettelypyyntö. Uudenmaan ELY-keskus on 17.3.2015 (UUELY/9088/2014) päättänyt, ettei Kreate Oy:n kallionlouhinta- ja maanläjityshankkeeseen sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (Liite 2).

YVA-menettelyn päätöksentekohetkellä Uudenmaan ELY-keskuksella ei mielestämme ollut käytettävissä riittäviä tietoja hankealueen häiriintyvistä luonnonolosuhteista eikä päätöksessä otettu riittävässä määrin huomioon hulevesien mahdollisia vaikutuksia Vantaanjoessa kuteviin taimeniin. Vantaanjokeen johdettavien hulevesien purkukohdan alapuolisella vesiosuudella on kunnostettuja

soraikkoja, joissa kutee mm. meritaimen. YVA-päätöksen jälkeen täydennetyssä ja kasvukaudella tehdyssä luontoselvityksessä 17.5.2016 (Ramboll) todettiin viitasammakoiden elinympäristö. Aiemmat Kreate Oy:n luontoselvitykset oli tehty kasvukauden ulkopuolella 25.2.2014 ja täydennys 23.10.2015. Ennen luontoselvityksiä suunnittelualueelle tehtiin myös päätehakkuu ja kaivettiin ojia. Luontoselvityksissä todettiin, että alueella ei ole enää luontoarvoja hakkuiden vuoksi. Katsomme, että toiminta ei ollut normaalia metsänhoitotoimintaa vaan alueen laajaa esivalmistelua louhintaa ja maanläjitystä varten. Alueen nykytila käy ilmi ilmakuvista.

Toteamme, että edellä todetut puutteet vaikutusten selvittämiseksi osoittavat, että lupahakemuksen tarkoittaman toiminnan kokonaisvaikutuksia ei voida riittävästi arvioida. Jotta luvan edellytysten täyttyminen voitaisiin varmistaa ja toiminnanharjoittaja täyttäisi YSL 5 §:ssä asetetun *selvilläolovelvollisuutensa* toimintansa vaikutuksista, hankkeen ympäristövaikutukset tulisi nähdäksemme arvioida ympäristövaikutuksen arviointia koskevan lain perusteella siitakin huolimatta, että ottotoiminnan pinta-ala tai vuotuinen ottomäärä eivät määrällisesti täyty.

Arvioitaessa em. hankkeen YVA-menettelyn tarpeellisuutta huomiota on kiinnitettävä paitsi hankkeen kokoon, sen ominaisuuksiin, sijaintiin ja vaikutusten luonteeseen YVA-asetuksen 7 §:n mukaisesti. Hankekohtaisessa harkintakäytännössä yksittäistapauksissa ovat korostuneet erityisesti hankkeen sijainti ja hankkeen vaikutukset luontoon, maisemakuvaan, alueen pohjavesioloihin sekä alueen asukkaiden elinoloihin. Kun lisäksi haettu läjitysmäärä (49 000tn/vuosi) on 98% YVA-asetuksen 6 § 11d-kohdassa mainitusta YVA-menettelyn ehdottomasta alarajasta ja läjitystä tehdään osin samanaikaisesti louhinnan kanssa, on perusteltua tarkastella hankkeen vaikutuksia kokonaisuutena.

Vaikutuksia tulisi tarkastella kokonaisuutena huomioon ottaen siihen sisältyvä liikenne. Ottamisalueelle on kulkuyhteys Rantakulmantien kautta, jonka hoitoluokka on III. Lisäksi Rantakulmantie kulkee Vantaanjoen osayleiskaava-alueen puolella. Rantakulmantie on huonokuntoinen ja kapea yhdystie, jolta puuttuu kevyenliikenteen väylä ja piennaralue eikä tiesosuuksia ole myöskään valaistu. Rantakulmantie ja Rauhaniementie muodostavat suositun ulkoilureitin alueen asukkaille ja ne kuuluvat myös Helsingin ja Vantaanjoen vesiensuojeluyhdistyksen pyöräily- ja virkistysreittiin. Kaikki em. kohdat puoltavat YVA-menettelyn soveltamista nyt tarkasteltavaan hankkeeseen, sillä muutokset ympäristössä olisivat merkittäviä myöskin melun voimakkuuden, laadullisen häiritsevyyden ja häiriön keston (10 vuotta) vuoksi. Katsomme, että YVA-menettelyä voidaan soveltaa YVA-lain (468/1994) 4 §:n 2 momentin perusteella sekä YVA-asetuksen 7§:ssä mainittujen momenttien perusteella myös sellaiseen hankkeeseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen YVA-asetuksen 6 §:ssä mainittujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Hankkeesta olisi em. perusteluin pitänyt tehdä YVA-menettely. Katsomme, että

arviointimenettely on suoritettu olennaisilta osin puutteellisesti YVAL 17.2 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

III Maa-ainelain 3 § vastaisuus

Ainesten ottamisen rajoituksissa (MAL 3 §) aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu 2) luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista sekä 3) huomattavia ja laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa

Viitasammakko

Ottamisalueen luoteispuolella kiinteistöllä Rn:o 543-412-2-175 on todennettu viitasammakon elinympäristö (*Rana arvalis*) (Liite 3). Osittain vesitaloudeltaan luonnontilaisella isovarapurämeellä (NT, silmälläpidettävä luontotyyppi) on pienialaisia lampia. Viitasammakot elävät osan vuosirytmistään maalla toukokuuskuun välisenä aikana ja niiden elinalueen laajuus ulottuu aina 1 kilometrin säteellä kutulammista ja -ojista. Viitasammakko on LSL 39 §:n 1 ja 3 momentin ja luonnonsuojeluasetuksen (160/1997) 18 §:n liitteen 2(a) ja 23 §:n liitteen 5 mukaisesti rauhoitettu laji. Lisäksi viitasammakko on EU:n luontodirektiivin (97/43/ETY) liitteen IV(a) tarkoittama tiukasti suojelua vaativa laji. LSL 39 §:n mukaan *rauhoitettujen eläinten yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen, munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen, tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana on kiellettyä*. Luontodirektiivin artiklan 12 mukaan *lajin yksilöiden tahallinen pyydystäminen tai tappaminen luonnossa sekä lajin tahallinen häirintä lisääntymis-, jälkeläistenhoito- ja talvehtimisaikana, tahallinen munien hävittäminen tai ottaminen sekä lisääntymis- tai levähdyspaikkojen heikentäminen tai hävittäminen on kielletty*. LSL 49 §:n 1 momentin mukaan luontodirektiivin liitteen IV(a) tarkoitettuihin eläinlajien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen on kielletty.

Koska kyse on Euroopan unionin luontodirektiivin tarkoittamasta tiukkaa suojelua edellyttävästä lajista, alueen viitasammakoesiintymän vaarantamista on pidettävä MAL 3 §:n 1 momentin 2 kohdan erikoisena luonnonesiintymänä ja 3 kohdan tarkoittamana huomattavana vahingollisena muutoksena. Katsomme, että ko. pykälä edellyttää laajempaa huomioon ottamista toiminnan vaikutuksista viitasammakoiden elinalueen pintavesiin sekä meluhaitoista.

Annettu päätös on myös luonnonsuojelulain 49.1 §:n vastainen, koska se rikkoo viitasammakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentämis- ja hävittämiskieltoa. Lupapäätöksessä ei ole otettu huomioon LSL 49.1 §:n ehdotonta, suoraan lain nojalla voimassa olevaa kieltoa. Kyseinen kielto ei rajaudu vain toiminnan suorittamispaikalle (kiinteistölle), vaan sen merkitys arvioidaan toiminnan vaikutusten ulottuvuuden kautta. Tässä tapauksessa on kiistatonta, että toiminnan vaikutukset ulottuvat viitasammakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkaan, niitä myös

heikentäen ja mahdollisesti kokonaan hävittäen. Tästä syystä myönnetty lupa tulee kumota luonnonsuojelulain vastaisena.

Vantaanjoen kalasto

Toiminnan hulevedet ohjataan ojaputken kautta suoraan Vantaanjokeen. Purkukohdan alapuolisella vesiosuudella on Huhmarinkoski, johon on tehty kunnostustoimenpiteitä 1990-luvun lopussa kalaston luonnollisääntymisen parantamiseksi. Merkittävin kuormitus Vantaanjokeen aiheutuu toiminnan hulevesien kiintoaineksesta ja veden mahdollisesta samentumisesta. Kiintoaineen haitallisuus soraikkopohjalle kutevien lohikalojen mädin selviytymisolosuhteisiin on merkittävä. Vantaanjoen Nukarinkosken alapuolinen jokiosuus kuuluu 59 kilometrin matkalta Natura 2000-verkoston. Joessa elää myös luontodirektiivillä suojeltu vuollejokisimpukka.

Lupapäätöksessä hankkeen vaikutuksista Vantaanjoen Natura-alueen yläpuolisten osien toimintaan luontodirektiivin lajien, kuten viitasammakko, kalaston, erityisesti meritaimenen kudun osalta sekä hankealuetta ympäröivien ekologisten olosuhteiden ja pintavesiin päätyvien louhinta- ja räjähdepäästöjen osalta on jätetty osin käsittelemättä sekä perusteltu vain todennäköisyyksien arvioin.

Kaavan vastaisuus

Suunnittelualue on kiinteässä yhteydessä Vantaanjoen oikeusvaikutteiseen osayleiskaavaan (Liite 4). Kaava-alueella on useita loma-asuntoja sekä vakituista asutusta ja maataloja. Vantaanjoen ympäristö on virkistysaluetta, jolla merkittävä osa toiminnasta tapahtuu ulkona.

1) Ottamisalueen pohjoispuolella on Vantaanjoen oikeusvaikutteisen osayleiskaavan mukaan maisemallisesti arvokas peltoalue (MA). Kiinteistöt (ottotoiminta: 543-412-2-322 ja peltoalue: 543-412-2-320) ovat yhteydessä toisiinsa. Ottamistoiminta turmelee maiseman MAL 3 § 2. momentin tarkoittamalla oikeusvaikutteisen kaavan alueella, eikä tätä ole riittävässä määrin otettu huomioon lupapäätöksessä.

2) Ottamisalueelta alle 300 metrin päässä on kolme kiinteistöä (Liite 5.1 ja 5.2). Häiriintyvät kiinteistöt sijaitsevat Vantaanjoen osayleiskaavan puolella. Etäisyys kiinteistöihin on mitattava ottamisalueen ja kiinteistön pihapiirin välillä (Maa-ainesten kestävä käyttö, YM 2009). Tutkimukset ja vakiintunut käytäntö ovat osoittaneet, että esitetyt suojaetäisyydet 300-600 metriä ovat tarkoituksenmukaiset. Suunnitelmapiiirroksessa on esitetty ainoastaan 2 kiinteistöä. Myös Nurmijärven kunnan lausunnossa todetaan, että kiinteistöt ovat alle 300 metrin päässä ottamisalueelta. Katsomme, että ottamisalueen ympärille suositeltava vähimmäissuojaetäisyys 300 metriä on MURAUUS-asetuksen mukaisesti ehdoton terveyshaittojen ja vähäistä suurempien haittojen estämiseksi.

3) Vantaanjoki ja sitä ympäröivät viheralueet ovat virkistyskäytössä. Loma-asunnot sijoittuvat AO-merkinnän alaisuuteen. Kaavamerkinnän mukaan *AO-alueella (erillispientalojen alue) loma-asunnon saa muuttaa ympärivuotiseksi mikäli*

käyttövettä on riittävästi saatavissa ja jätevesien asianmukainen järjestely on järjestettävissä. Ottamisalueen lähistöllä ja melun vaikutusalueella on 14 loma-asuntokäytössä olevaa kiinteistöä, joista osa sijaitsee Vantaanjoen osayleiskaava-alueella ja joita ei ole muutettu vakituiseen asumiskäyttöön. Uudenmaan ELY-keskus on lausunnossaan 21.4.2016 (UUDELY/8594/2014) todennut, että melumallinnuksessa on jätetty pois myös melun iskumaisuus mitä syntyy rikotuksessa ja murskauksessa. Impulssikorjaus (+5 dB) mukaan lukien toiminnan melu tulee ylittymään loma-asuntojen kohdalla merkittävästi 45 dB:n raja-arvon suojaustoimenpiteistä huolimatta (Liite 6).

4) Suunnittelualueen koillisosan metsä olisi toiminut melun, pölyn ja maisemakuvan suojana Rantakulmantielle. Luvanhakija itse on avohakannut alueen ennen lupapäätöksen käsittelyä ja luontoselvityksiä, ja täten korostanut toimintansa haittavaikutuksia MAL 3 § 4. momentin vastaisesti.

Katsomme, että lupapäätöksen saanut maa-ainesten ottaminen vaikeuttaa alueen käyttämistä asumis- ja virkistyskäyttöön Vantaanjoen osayleiskaavassa osoitettuun ja varattuun tarkoitukseen maa-aineslain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Pohjavesi

Vaikutuksia pohjaveteen ja toiminta-aluetta ympäröiviin soistuneisiin alueisiin ei ole tarkasteltu riittävästi eikä lupapäätöksessä ole velvoitettu vesilain mukaista lupaa. Pohjavedenkorkeus ottamisalueen länsipuolen soistuneilla alueilla ml. viitasammakkolammet on +81..+83. Ottamisalueelle asennetuissa pohjavesiputkissa pohjavedenkorkeus oli +82,3...+85,3. Lupapäätöksessä alin ottotaso on annettu korkeuteen +81,5...+83,5. Maa-ainestenottoluvassa ottotaso on määritelty siten että, mikäli ottatasolla saavutetaan pohjaveden pinta ei ottotoimintaa saa jatkaa. Lupapäätös ei siten aseta mitään suojakerrosta pohjaveden ja ottotason välillä. Asiassa ei voida poissulkea sitä mahdollisuutta, että ottotoiminnan ja poistuvien kalliomassojen seurauksena pohjaveden laatu tai esiintymien antoisuus heikkenevät sekä soistuneiden alueiden ja lähteiden vesitalous kärsivät. Tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella vesilain mukainen lupa on maa-ainesten oton yhtenä edellytyksenä tilanteessa, jossa pohjavesivaikutukset ovat mahdollisia, vaikka niiden todennäköisyyttä pidettäisiinkin verrattain vähäisenä. Lupapäätöksessä olisi tullut määrätä vesilain mukainen lupaharkinta, jotta hankkeen pohjavesivaikutuksiin oltaisiin tarkemmin perehdytty.

Hulevedet

Myönnetyssä ympäristöluvassa ei ole ottosuunnitelman yhteydessä esitetty asianmukaista hulevesisuunnitelmaa. Hulevesien käsittely on lupahakemuksessa ja lupapäätöksessä esitetty vain yleisluontoisesti. Lisäksi lupapäätöksessä on ristiriita pohjoisen hulevesialtaan ja tukitoiminta-alueen kanssa. Ne ovat suunnitelmissa esitetty päällekkäisiksi toiminnoiksi. Hakijaa on lupapäätöksessä velvoitettu tekemään ja hyväksyttämään ympäristökeskuksella tarkempi hulevesisuunnitelma ennen toiminnan aloittamista. Asianosaisilla ei siten ole ollut mahdollisuutta lausua

asianmukaisin tiedoin hulevesisuunnitelmasta. Yleisluontoisen hulevesisuunnitelman mukaan hulevedet johdetaan pohjoisen selkeystysaltaan kautta naapurikiinteistöllä sijaitsevaan avo-ojaan ja siitä putkiojaan (DN 300), joka kulkee noin 600 metriä viljapellon alla ja laskee Vantaanjokeen. Lupapäätöksessä ei ole huomioitu räjäytys- ja porausjätteen (muovi, impulssiletkut) sekä kiintoaineksen kulkeutumista hulevesien mukana. Suunnitelmaa hulevesien hallinnalle erityistilanteissa (rankkasateet, Vantaanjoen tulviminen, ojaputken tukkeutuminen) ei tietääksemme ole tehty. Lupapäätös on siten asetuksen 926/2005 2 §:n 3. momentin 4. kohdan vastainen.

Katsomme, että alueen vesitaloutta, hulevesien hallintaa, pintavesien samenumista sekä louhostoiminnan ja räjäytysten päästöjä ei ole otettu riittävässä määrin huomioon lupapäätöksessä, jotta ne täyttäsivät MAL 6 §:ssä asetetut ehdot.

YHTEENVETO

Katsomme, että maa-aineslupa on YVA-lain (17 §), maa-aineslain (3 §, 6 §), luonnonsuojelulain 49 § sekä osayleiskaavan vastainen koskien alueen käyttämistä kaavassa varattuun toimintaan. Lisäksi hankkeen ympäristölupa on ympäristönsuojelulain vastainen ja siitä on jätetty erillinen valitus Vaasan hallinto-oikeuteen.

LIITTEET

1. Maa-aineslupapäätös (valituksenalainen)
2. Uudenmaan ELY-keskuksen päätös YVA-menettelyn soveltamatta jättämisestä
3. Viitasammakoselvitys (Ramboll 2016)
4. Vantaanjoen osayleiskaava (2003)
- 5.1 Suunnitelmapiiirros
- 5.2 Kartta: ottamisalue, lähin asutus ja viitasammakot
6. Melumalli (täydennetty 2016)

VAKUUDEKSI

Nurmijärvellä 15.11.2016

**NURMIJÄRVEN LUONTO RY, SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON
UUDENMAAN PIIRI RY:N PAIKALLISYHDISTYS**

Selen Raiskila, FT
puheenjohtaja

Tapio Tiirikainen
varapuheenjohtaja